

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság

5.Bhar.13/2026/18. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Budapesten, a 2026. május 20. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

Í T É L E T T:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 ellen indított büntető ügyben a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2025. szeptember 11. napján kihirdetett 7.Bf.531/2024/25. számú ítéletét megváltoztatja.

A Terhelt1 vádlott terhén értékelt bűncselekményeket

- 13 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont] és
- 6 rendbeli – 5 esetben folytatólagosan elkövetett – csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] minősíti.

A vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést – a közügyektől eltiltás egyidejű mellőzésével és a pénzbüntetés érintetlenül hagyása mellett – 2 (két) évre mérsékli, és annak végrehajtását 5 (öt) év próbaidőre felfüggeszti.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy a pénzbüntetés teljes összegét 800.000 (nyolcszázezer) forintban jelöli meg, a vádlott érvényes lakcíme egyben tartózkodási helye cím99

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

INDOKOLÁS

[1] Az bíróság1 2024. március 20. napján kihirdetett 4.B.33/2019/171. számú ítéletével Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta ki 10 rendbeli csalás büntettében [5 rendbeli a Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont szerint, további 5 rendbeli pedig a Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (4) bekezdés b) pont szerint minősül]; s ezért őt – halmazati büntetésül – 2 év börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette. A végrehajtás elrendelése esetére rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról.

[2] Ellenben őt 9 rendbeli csalás büntette [1 rendbeli a Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont szerint, 5 rendbeli pedig a Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (4) bekezdés b) pont, és további 1 rendbeli a Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (3) bekezdés b) pont szerint minősül] miatt emelt vád alól felmentette.

[3] Ezt meghaladóan tanú10, tanú50, tanú15, tanú1, tanú16, tanú11, tanú18magánfelek polgári jogi igényét érdemben elbíráltta, míg tanú51, tanú3, tanú17, tanú4, tanú5, tanú6, tanú52, tanú13 magánfelek polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította.

[4] Döntött még a lefoglalt iratokról és a bűnügyi költség viseléséről.

[5] A terhelt bűnösségének további 9 rendbeli csalás büntettében történő megállapítását és a büntetés súlyosítását célzó ügyészségi, illetőleg a védő által elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés végett bejelentett fellebbezések folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2025. május 27. és szeptember 5. napján tartott tárgyalás alapján 2025. szeptember 11. napján kihirdetett 7.Bf.531/2024/25. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a vádlottat bűnösnek mondta ki további 9 rendbeli csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont], melyből 3 rendbeli kísérleti szakban maradt. Míg az elsőfokú bíróság által terhére büncselekmények közül 5 rendbeli csalás büntettét [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] 5 rendbeli – 3 esetben kísérletként elkövetett – csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont] minősített. A vádlott szabadságvesztés büntetését – a felfüggesztésre vonatkozó rendelkezés mellőzésével – 3 év 6 hónapra felemelte, egyben őt 400 napi tétel – napi tételenként 2000 forint – összesen 800.000 forint pénzbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra is ítélte. tanú42 és tanú14 magánfelek polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította, és a felmerült bűnügyi költségből a vádlottat 321.000 forint megfizetésére kötelezte. Egyebekben pedig az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, egyúttal rögzítette a terhelt tényleges tartózkodási helyét és új személyazonosító igazolványának számát.

[6] A másodfokú ítélet ellen – melyet az ügyész tudomásul vett – a kihirdetést követően a védő jelentett be fellebbezést elsődlegesen felmentést, másodlagosan enyhítést célzóan.

[7] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a BF.888/2025/3. számú, 2026. január 9. napján kelt átiratában a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság fenti ítéletének megváltoztatására, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatára és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjára vonatkozó rendelkezést illetően a „végrehajtás elrendelése estére” vonatkozó kitétel mellőzésére, a vádlott személyi adatainak pontosítására, egyebekben pedig annak helybenhagyására tett indítványt.

[8] Kifejtett álláspontja szerint az első- és a másodfokú bíróságok hatályon kívül helyezésre okot adó abszolút vagy relatív eljárási szabálysértést nem vétettek. Megítélése szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát, a részbeni felderítetlenséget, a tényállás iratellenes megállapításait és téves ténybeli következtetéseit a lefolytatott bizonyítás adatai és az ügyiratok tartalma alapján, a helyes ténybeli következtetéssel megfelelően, a Be. 593. § (1) bekezdés a) és c) pontja alkalmazásával kiküszöbölte és megalapozott, ekként a harmadfokú eljárásban is irányadó tényállást állapított meg. A másodfokú ítélet [100] bekezdésben írtak álláspontja szerint a harmadfokú eljárásban annyi helyesbítésre szorul szakértő² szakértői véleménye alapján, hogy az okozott kár megtérülése nem állapítható meg. A másodfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás, azaz cégiratok ismertetése, miután az elítélést nem ez alapozta meg, a Be. rendelkezéseivel ellentétben nem állt.

[9] A törvényszék álláspontja szerint az indokolási kötelezettségének a logika szabályainak megfelelően eleget tett, részletesen és meggyőzően rámutatva arra, hogy az elsőfokú ítélet hiányosságai és téves ténybeli következtetései miben merültek ki; és ennek során valamennyi bizonyítékot az ügyiratok szerinti tartalommal okszerűen értékelt. Azt is kifejtette, hogy az EBH2019.B.9. döntésben elvi éllel rögzítettekre figyelemmel a felülmérlegelés tilalma nem sérült.

[10] A fellebbviteli főügyészség szerint a másodfokú bíróság által helyesbített tényállásból okszerűen következett a terhelt bűnösségére a további 9 rendbeli csalás büntetében is, és annak a másodfokú ítéletben írt jogi indokolásával is maradéktalanul egyetértett. Utalt arra, hogy a törvényszék a vonatkozó joggyakorlat kimerítő és helytálló ismertetésével törvényesen állapította meg, hogy a vádlott a csalás büntetéként minősülő cselekményeit már azáltal elkövette, hogy a vállalkozási szerződésben annak ellenére vállalta a lakóházak felépítését, hogy tisztában volt azzal, miszerint azokat nem tudja befejezni, ezáltal a teljesítési képessége vonatkozásában megtevesztette a vele szerződést kötő sértetteket. Utalt még a BH.2017.110 döntésre és a Kúria 3/2009. Büntető jogegyeségi határozatára, mely szerint a láncolatos megtevesztő cselekmények azon része is büntett, amely részben a tettes utóbb a kárt – nagyobbra más sértettektől megszerzett pénz felhasználásával – megtérítette. Ugyanakkor a jogi indokolásban észlelt egy elírást, mert a másodfokú bíróság az egyébként helyesen felsoroltak mellett a 17. tényállási pontot helytelenül jelölte meg, mint amely kísérleti szakban maradt, ahelyett a 19. tényállási pontra kellett utalni.

[11] A súlyosító körülményeket illetően annyi kiegészítést látott szükségesnek, hogy a vádlott terhére szól büntetett előélete is. Az első- és másodfokú bíróságnak az előzményi ítéletek nyilvántartásból törlése kapcsán elfoglalt álláspontját nem osztotta, a Btk. 97. § (2) bekezdéséhez fűzött törvényalkotói indokolás alapján, mely szerint a közhiteles nyilvántartás

csak a büntetőjogi jogkövetkezmények tekintetében konstitutív, egyébként deklaratív, így a törlés az elkövetéskori büntető törvény alkalmazása esetén sem akadályozza a korábbi elítélések figyelembevételét. A kiszabott büntetés kapcsán az átirat azt fejtette ki, hogy a hiánytalanul feltárt bűnösségi körülményeknek, a vádlott terhére rótt bűncselekmények tárgyi súlyának mindenben megfelel, valamennyi büntetési nem és annak mértéke tehát törvényes. A szabadságvesztés tartama folytán a felfüggesztése törvényben kizárt volt, ezt törvényesen állapította meg a másodfokú bíróság, ugyanakkor elmulasztotta mellőzni az elsőfokú ítéletnek a végrehajtási fokozat és feltételes szabadság vonatkozásában hozott rendelkezéseiből „a végrehajtás elrendelése esetén” kitélt.

[12] Az egyéb rendelkezéseket szintén törvényesnek tartotta, ugyanakkor kitért arra, hogy rögzíteni kell a vádlott érvényes lakcímét a cím99 szám alatti címben.

[13] A védő fellebbezésének írásbeli indokolásában fellebbezésének elsődleges és másodlagos irányát is fenntartotta.

[14] Elsődleges indítványa kapcsán azt fejtette ki, hogy álláspontja szerint az első- és másodfokú bíróság is tévedett akkor, amikor (bár előbbi szűkebb körben) a csalás büntette tekintetében védence bűnösségét megállapította. E körben hivatkozott arra, hogy azon előzményi ítélet, melynek kapcsán a teljesítő készségét kizárta a bíróság, utóbb perújítási eljárásban hatályon kívül helyezték és bizonyítottság hiányában felmentették védencét, így, amint a járásbíróság is rámutatott, az ártatlanság vélelme folytán alappal számíthatott arra, hogy nem kell bevonulnia, ez tehát megtévesztési szándéka igazolására nem szolgálhat. Foglalkozott még a nyomozás során eljáró szakértői véleménnyel, melyen a vád alapult, s melyet kompetencia hiányában alappal zárt ki az elsőfokú bíróság, és így álláspontja szerint az eljárás során nem módosított vádiratnak minden alapja hiányzott. Hangsúlyozta továbbá a bíróság által kirendelt szakértő2 igazságügyi szakértő véleményével is. Miután utóbbi azt rögzítette, hogy az elvégzett munka piaci értéke meghaladta a sértettek által korábban átadott pénzüsszegek értékét, így a csalás bűncselekménye károkozás hiányában fel sem merülhet.

[15] Ezért elsődlegesen a védence valamennyi csalás büntette alóli felmentésére, másodlagosan az enyhítés körében pedig a szabadságvesztés tartamának mérséklése mellett a végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztésére és a közügyektől eltiltás valamint pénzbüntetés mellőzésére tett indítványt.

[16] A védő ezt meghaladóan a nyilvános ülést megelőző napokban több beadványt is előterjesztett: egyrészt a korábbi élettársi kapcsolata megszakadásáról, arról, hogy e kapcsolatból született két kiskorú gyermekét saját háztartásában neveli, orvosi kezeléséről kiállított ambuláns lapot, illetőleg megállapodást név sértett, egyoldalú tartozáselismerő és kötelezettségvállaló nyilatkozatról közjegyzői okiratot tanú10, tanú16, tanú18 sértettek vonatkozásában.

[17] A megjelent tanú17, név32, név23, tanú9, tanú50 és tanú16 sértettek közül tanú17 sértett felszólalásában azt nyilatkozta, hogy bár voltak kísérletek a megegyezésre,

megállapodás nem született köztük, név³² és tanú¹⁶ hasonló adatokról számoltak be azzal a kiegészítéssel, hogy megkeresés a vádlottól az előző nap folyamán érkezett, és kiemelték azt is, miszerint családi, egzisztenciális helyzetük ugyanolyan, ha nem kedvezőtlenebb, mint a vádlotté. név²³ sértett arról számolt be, hogy a kártérítésről született ítélet, melyet a vádlott a mai napig nem teljesített, holott anyagi lehetőségei meglennének rá, hiszen gyermekei magánintézményekben tanulnak. tanú⁹ sértett felszólalásában azt adta elő, hogy bár volt a terhelt részéről egyoldalú kötelezettségvállalás, az alapján azonban a mai napig semmit nem fizetett. tanú⁵⁰ sértett elmondta, hogy ő kereste a vádlottat, aki ugyanazt a 14 éves teherautót ajánlotta fel, amit más sértettnek is, holott tudomása van arról, hogy cégéből mintegy 180 millió forint osztalékot vett ki.

[18] A védő is fenntartotta az írásbeli fellebbezés indokolásában írtakat. Rendkívül részletesen foglalkozott azonban a nyomozás és a vád hiányosságaival, a nyomozás során eljáró szakértő kompetencia hiányával és nem utolsósorban a korábban eljáró védő azon mulasztásával, hogy az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezést írásban nem indokolta meg.

[19] Kitért arra is, miszerint a másodfokú bíróság azt is figyelmen kívül hagyta, hogy az eljárás tárgyát képező cselekményeknél több esetben formálisan is született a szerződés felbontásáról megállapodás, melyben a felek (köztük a sértettek) maguk is elszámolási vitának minősítették a felmerülő pénzbeli kérdéseket. A szakértői vélemény megállapításaiból, és abból is, hogy a terheltnek igen is van olyan lakópark építkezése, melyet sikeresen befejezett, jogtalan haszonszerzési célja és károkozási szándéka álláspontja szerint nem állapítható meg.

[20] A vádlott felszólalásában illetőleg utolsó szó jogán megváltozott életvezetését, egészségügyi problémáit, családi helyzetét és azt hangsúlyozta, hogy mindent meg kíván tenni a sértettek kártérítése érdekében, ezért is vette fel velük a kapcsolatot, s hogy a felvett osztalékból is kíván a jövőben feléjük kifizetést teljesíteni.

[21] A védői fellebbezés kizárólag másodlagos, enyhítést célzó részében vezetett részben eredményre.

[22] A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, valamint azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, és az első- és másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki milyen okból fellebbezett. A (2) bekezdés alapján a döntése kiterjedt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező ítéleti rendelkezésekre (pl.: bűnügyi költség) is.

[23] Ez tehát azt jelenti, hogy az ellentétes döntéssel nem érintett 10 rendbeli család büntette (8., 9., 11., 12., 14., 15., 16., 17., 18., 19. tényállási pont) tekintetében a tényállás

megalapozottsága, az ahhoz fűzött indokolás a harmadfokú felülbírálat részét nem képezte, ugyanakkor a Be. 618. § (3) bekezdés a) pontja és a Be. 590. § (5) bekezdés a)-c) pontja értelmében e cselekményekkel összefüggésben is – kizárólag az irányadó tényállás alapján – vizsgálni kellett a bűnösség megállapítására és a minősítésre vonatkozó rendelkezést.

[24] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az első- és másodfokú bíróság az eljárást a perrendi szabályok betartásával folytatták le. Ahogy a törvényszék, úgy az ítéltábla sem észlelt az ügydöntő határozatok hatályon kívül helyezését eredményező, a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti továbbá a Be. 609. § (1), (2) bekezdése szerinti eljárási szabálysértést, amely az ügy érdemi elbírálását kizárta volna, ilyenre egyébként a védő sem hivatkozott.

[25] Nem jelentette a vád törvényességének sérelmét azon, a bírósági eljárásban egyébként kiküszöbölt nyomozati szabálysértés, hogy a vádiratban a kárösszegek alapját olyan szakértői vélemény képezte, melyre a készítő igazságügyi szakértőnek kompetenciája nem volt. A vád ténybeli megalapozottsága ugyanis nem azonos a vád törvényességével, a bizonyítás eredményéhez képest tehát a bíróság – a tettazonosság körében maradva – eltérhetett pl. a kárösszegek tekintetében is a vádbeli ténymegállapításoktól anélkül, hogy ezzel a vádelvet sértette volna. (EBH2011. 2385. III., BH 2021.66, BH2009.5).

[26] Felhívja azonban a figyelmet a harmadfokú bíróság arra, hogy a Be. 549. § (4) bekezdéséből, illetőleg a Be. 551. § (1) bekezdésében írtakból kitűnően a rendelkező részt a jogorvoslati nyilatkozatok megtétele előtt a jelenlevő fellebbezésre jogosultaknak kézbesíteni kell, jelen ügyben azonban ennek megtörténte a másodfokú eljárásban nem volt igazolható.

[27] Megállapítható továbbá, hogy az eljáró bíróságok a vád tárgyává tett és felülbírálat alapját képező bűncselekmény elbírálása szempontjából releváns bizonyítékokat feltárták, tényállás tisztázási kötelezettségüknek eleget tettek. (Az elsőfokú bíróság e tekintetben megállapítható kisebb hiányosságait a másodfokú bíróság a tárgyaláson felvett bizonyításával maradéktalanul kiküszöbölte.)

[28] Terhelt1 vádlott személyi körülményeire, előéletére vonatkozó a másodfokú ítélet [135]-[138] bekezdéseiben módosított adatok a terhelt harmadfokú nyilvános ülésen tett nyilatkozata és a becsatolt okiratok alapján módosításra szorult:

- A Domi Építőipari Kft. egyedüli tulajdonosaként és ügyvezetőjeként 370.000 Ft bejelentett jövedelme van, a cégből meg nem állapítható összegű osztalékban részesült.
- Korábbi élettársával a kapcsolata megszakadt, megegyezésük szerint közös két kiskorú (7 és 8 évesek) gyermeküket a vádlott neveli saját háztartásában.
- Új élettársi kapcsolatot létesített, élettársának telepvezetőként 270.000 Ft havi bevétele van, élettársa korábbi kapcsolatából született 13 éves, tartósan beteg gyermekét is neveli, ahogy

velük él közös háztartásban jelenlegi élettársa rokkantsági nyugellátásban részesülő, gondozást igénylő édesapja is.

[29] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kapcsán a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy az a Be. 592. § (2) bekezdés b), c) és d) pontja szerinti részleges megalapozatlansági hibákban szenved, melyet (részben az általa felvett bizonyítást érintő) iratok alapján határozatának [40]-[59], [97]-[134] bekezdéseiben, a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján a tényállás helyesbítésével, illetve az 1-7., 10. és 13. tényállási pontok tekintetében a c) pontja alapján, eltérő tényállás megállapításával kiküszöbölt.

[30] Abban mindössze egy elírást volt szükséges javítani a Be. 453. § (6) bekezdése alapján a másodfokú ítélet [100] bekezdésében a 2. tényállási pontot érintően, ahol a kár összegét 4.468.000 forintra helyesbíti.

[31] És ugyanitt a Be. 592. § (2) bekezdés c) pontja szerinti iratellenes megállapítás volt a Be. 619. § (3) bekezdése értelmében helyesbítendő akként, hogy a helyesen 4.468.000 forint kár megtérülése kétséget kizáró módon nem volt megállapítható. Arra ugyanis az elsőfokú bíróság által kirendelt (és elfogadott) szakértő2 szakértő által készített szakvéleményben nincs egyértelmű adat.

[32] Ezt meghaladóan az eltérő tényállást rögzítő 1-7., 10. és 13. pontokból mellőzi, míg a továbbiak esetén a jogi indokolás részének tekinti a másodfokú bíróságnak a tényállásba nem tartozó vádlotti szándékára vont nem ténybeli, hanem (egyébként is téves) jogkövetkeztetését, miszerint Terhelt1 szándéka valamennyi cselekményt érintően a vállalkozási szerződésben rögzített vállalkozói díj jogtalan megszerzésére irányult.

[33] Az ekként megállapított tényállás már hiánytalan, irathú és helytelen ténybeli következtetést sem tartalmaz, az a terhelt védekezésével szembenálló részében is a bizonyítékok okszerű értékelésén alapul, így a harmadfokú eljárásban is irányadó volt.

[34] A másodfokú bíróság az eltérő tényállás megállapításakor a felülmérlegelés tilalmát nem sértette. A másodfokú bíróság általi tényjavítás feltétele ugyanis az ítéleti tényállás részleges megalapozatlansága, melyekre a törvényszék jelen ügyben következetesen mutatott rá, ahogy arra is, hogy eltérő megállapításait mely bizonyítékokra alapozta. A Be. 592-594. §-ai a részleges megalapozatlanság másodfokon történő kiküszöbölésének lehetőségét teljes körben biztosítják; a bizonyítékok felülmérlegelésének Be. 593. § (2) bekezdésben foglalt tilalma nem a megalapozatlanság kiküszöbölését korlátozza, hanem az elsőfokon lefolytatott bizonyítást védi. A tényállás hiányosságának pótlása, illetőleg a helyes ténybeli következtetések levonása az elfogadott bizonyítékokból nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem épp ellenkezőleg, a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze, amelyet a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja kifejezetten alkalmazni rendel akkor is, ha az a felmentett vádlott(ak) büntetőjogi felelősségének megállapításához vezet. Az ügyiratok alapján történő

tényállás módosítás valójában nem más, mint olyan további, az elsőfokú bíróság által figyelmen kívül hagyott tény megállapítása, ami azonban a büntetőjogi felelősség szempontjából releváns, míg ténybeli következtetés útján a fellebbviteli bíróság a logika szabályainak meg nem felelő ténykövetkeztetést helyesbít.

[35] Az elsőfokú bíróság hiányosan, a másodfokú bíróság azonban mindenre kiterjedően eleget tett indokolási kötelezettségének.

[36] Az ítéltábla a másodfokú ítéletben e körben előadottakkal mindenben egyetértett, ezért a védő fellebbezés indoklásában írtakra figyelemmel csak a következők kiemelése szükséges:

[37] A másodfokú bíróság alappal tulajdonított jelentőséget annak, hogy a cselekmények időpontjában, figyelemmel a végrehajtandó szabadságvesztést kiszabó bírósági döntésre, a vádlott azon bizakodása, hogy nem kell börtönbe mennie, és gond nélkül tud teljesíteni a sértettek felé, minden ténybeli alapot nélkülözött. Már csak azért is, mert végül ezen ítélet hatályon kívül helyezésével és a terhelt felmentésével végződő perújítási eljárás az elkövetés idején meg sem kezdődött, és a terhelt a szabadságvesztés büntetésből több hónapot le is töltött. Ennek nyomatékát erősíti, hogy a vádlott a sértetteket előzetesen bármilyen címen való akadályoztatásáról előzetesen nem is tájékoztatta, és a cég működését sem kísérelte meg korábban a személyétől függetleníteni. Mindemelllett a csalárd szándéka nem pusztán ebben volt tetten érhető, az első- és másodfokú bíróságok ugyanis nem pusztán fizikai akadályoztatása miatt, de a cég anyagi helyzetére is tekintettel vezették le adott időszakra a teljesítőképességének hiányát. A teljesítő készség pedig nem pusztán a teljesítő képesség hiányából, de abból is következett, hogy a tárgybeli ingatlanok kulcsrakész állapotban történő megépítését eleve olyan irreálisan alacsony áron vállalta, melyre a gazdasági társasága meglevő személyi és anyagi lehetőségei nem adtak alapot. Ez pedig azt mutatja, hogy az időben korábbi szerződések esetén is a részbeni teljesítésre kizárólag a (többnyire más) sértettekől különböző valótlan jogcímen kért előlegek biztosítottak csak anyagi fedezetet. A vádlott által ténylegesen elvégzett/elvégeztetett munkák, melyek egyébként az átvett előlegek megjelölt indokával, jogcímével túlnyomórészt nem is egyeztek, és azokkal kapcsolatban komoly minőségi kifogások is felmerültek, lényegében semmi mást, mint a sértettek további megtévesztését, vagy tévedésük fenntartását szolgálta. Ezt mutatja az is, hogy a legnagyobb kb. 70 %-os készségi fok azon építkezéseket érintően valósult meg, melyeknél a sértettek kisebb részletekben, több alkalommal utaltak (adtak át) előlegeket. Az időben későbbi pénzüsszegek megszerzéséhez, a sértettek eredményes megtévesztéséhez ez esetben a pusztán ígérek már nem lettek volna elegendők, ahhoz a teljesítés megkezdése elengedhetetlen volt.

[38] A másodfokú bíróság helyesen vezette le azt is, hogy a sértettek megtévesztése már a vállalkozási szerződések irreális áron, teljesítési képesség hiányában történő megkötésével megkezdődött, ezen időpontokban tehát a vádlott a csalás törvényi tényállási keretei közé lépett. Az előlegek átadásával pedig kár is bekövetkezett, és az ezt követő munkavégzés a korábbi jogellenes magatartást nem teszi jogszerűvé, az ekként – ahogy arra a törvényszék kifogástalanul hivatkozott – kizárólag kármegtérítésként értékelhető. És e körben nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az átvett pénzüsszegek jogcíme és a munkavégzés jellege rendszerint nem is egyeztek.

[39] A bűncselekmény megvalósulása szempontjából nem bír jelentőséggel az sem, hogy egyes sértettek pénzügyi elszámolási vitára hivatkozással bontották fel a vádlottal korábban kötött vállalkozási szerződésüket, már csak azért sem, mert a sértettek/tanúk jogi megítélése, véleménye közömbös. Ezen okiratok semmi másra nem utaltak, minthogy a sértettek a szűk körű lehetőségeik keretei között már a büntetőeljárás előtt is próbálták elérni az őket ért sérelmek reparálását.

[40] A teljesség igénye érdekében,¹ jegyzi meg az ítéltábla azt is, hogy bár nyilvánvalóan helyes azaz az érvelés, hogy a kár vagy kár megtérülése szempontjából nem a beépített anyagok értékének, hanem az előállított műnek, az épület készütségi fokának, annak piaci értékének van jelentősége, ez a szemlélet azonban a bírói szakban kirendelt szakértői véleményben nem feltétlenül tükröződött, miután a szakértő kizárólag azzal számolt, hogy adott készütségi fok átlagos piaci körülmények alapján milyen ráfordítással érhető el. Ez pedig a vádlott számára egyértelműen a tanúvallomásokból kitűnő adatoknál kedvezőbb megállapításokat eredményezett.

[41] Mindezek alapján a másodfokú bíróság vont helyes következtetést Terhelt¹ vádlott további bűnösségére, a cselekmények minősítése azonban kisebb korrekcióra szorult.

[42] Osztotta a harmadfokú bíróság az elkövetéskori büntető törvény alkalmazásának első- és másodbírói indokait, ahogy nem kétséges a bűncselekmények csalás büntetékénti értékelése, és az üzletszerűség mint minősítő körülmény felrovása sem.

[43] A vállalkozási szerződésben megjelölt irreálisan alacsony díj azonban csupán a megtévesztés eszköze volt, az az érték szerinti minősítés alapja nem lehetett. Már csak azért sem, mert a teljes összeg megszerzése a vádlott által is tudottan, reálisan nem volt elérhető, arra, mármint a teljes összeg kifizetésére ugyanis a szerződésekben meghatározott ütemezés értelmében csak a kivitelezés munkák befejezése után kerülhetett volna sor, melyre – ahogy azt a másodfokú ítélet is helyesen fejtette ki – a terheltnek a teljesítési képessége és készsége is hiányzott.

[44] A csalás elkövetési magatartásának első mozzanata a tévedésbe ejtés, mely oly módon valósul meg, hogy az elkövető a valótlanságot valóságként tünteti fel és ennek eredményeképpen a megtévesztett tudatában téves képzetek alakulnak ki. Az első- és másodfokú bíróság erre vonatkozó érvelése helytálló, a vállalkozási szerződések megkötése kivétel nélkül a tévedésbe ejtés mint első mozzanat körébe vonhatók, abból azonban a károkozás és annak mértékére irányuló terhelti szándék nem következett.

[45] A csalás elkövetési magatartásának második fázisa a károsító tevékenység, mely azáltal valósul meg, hogy a megtévesztett személy az elkövető magatartásának következtében végez vagyoni joghatású cselekményt. Azaz a csalás érték szerinti minősítése valójában nem a csupán a sértettek bizalmának felkeltését szolgáló szerződésben meghatározott díjhoz, hanem a sértettek által ténylegesen kifizetett összeg(ek)hez, mint kárhoz igazodik. Miután

pedig a kár a sértettek által történt pénzátadáskor bekövetkezett, a pénzátadást követő terhelti teljesítések, munkavégzések kizárólag kár megtérítésként értékelhetők. És e tekintetben a másodfokú bíróság hiánytalanul hivatkozott a közzétett eseti döntésekre. Ebbéli következtetéseit – bár nem vállalkozási szerződésekhez kapcsolódóan, de – a 3/2009. Büntető jogegységi határozat a csalás (Btk. 318. §) büntette kölcsön felvételével kapcsolatos minősítésének egyes kérdéseiről írtak is megerősítik.

[46] A módosítás másik indoka, hogy az ítéltábla álláspontja szerint a sértetti azonosság és az, hogy a kért pénzüsszegek azonos építkezéshez kapcsolódtak, nem teremtik meg a különböző időpontokban és jogcímenként kért és átvett összegek (kár) természetes egységét, az kizárólag a folytatólágosság törvényi egységébe vonható (Btk. 6. § (2) bekezdése).

[47] Mindezek alapján a harmadfokú bíróság a vádlott terhén értékelt bűncselekményeket:

- 13 rendbeli folytatólágosan elkövetett csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont] – tényállás 1., 3., 4., 5., 6., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 17., 18. pont)
- 6 rendbeli – 5 esetben folytatólágosan elkövetett (tényállás 2., 7., 13., 15., 16. pont) – csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] (tényállás 2., 7., 13., 15., 16., 19. pont) minősítette.

[48] A büntetés kiszabása során irányadó körülményeket a törvényszék túlnyomórészt helyesen tárta fel.

[49] A súlyosító tényezők azonban a nagyszámú bűncselekményt magában foglaló halmazaton és az elkövetési időszak elhúzódó voltán, folytatólágos elkövetésen kívül a hasonló jellegű vagyon elleni bűncselekmények köztudomású elszaporodottságával is kiegészítendő.

[50] Az enyhítő tényezők köréből a minősítés változás okán egyes cselekmények kísérleti szakban rekedését mellőzni kellett, ugyanakkor az ítéltábla a vádlott javára vette figyelembe, hogy a súlyosabb megítélésű csalások esetében a kárösszegek a minősítéshez szükséges jelentős érték alsó határához közel esnek.

[51] A harmadfokú bíróság nem osztotta a fellebbviteli főügyészszégi átirat előéleti adatok figyelembevételével összefüggő érvelését. A bűnügyi nyilvántartás deklaratív, pontosabban elsődleges, de nem kizárólágos voltát a büntetőjogi következmények szempontjából ugyanis a Btk. 97. § (2) és (3) bekezdésének 2024. augusztus 1. napjától hatályos módosítása alapozta meg, és ezt a jogszabály indokolása is egyértelműen tartalmazta:

[52] „A Btk. rendszerében az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények két csoportra oszthatók.

[53] Míg a büntető anyagi jogi jogkövetkezményeket a Btk. maga határozza meg – ilyenek többek között a visszaesés különböző formái, a próbára bocsátás megszüntetése, a felfüggesztett szabadságvesztés kizárása, illetve végrehajtásnak elrendelése –, addig a büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezményeket egyéb jogszabály szabályozza, a Btk. 97. § (1) bekezdése alapján kizárólag törvényi szinten.

[54] A büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezmények alkalmazhatóságáról a Btk. 97. § (1)–(2) bekezdése rendelkezik. Az újonnan bevezetésre kerülő (3) bekezdés kifejezetten a büntető anyagi jogi jogkövetkezményeket szabályozza.

[55] A fenti két csoporttól szabályozási technikában ugyan elkülönül, azonban logikailag mégis szorosan összefügg a mentesítés és a büntetett előélet. A Btk. 98. § (1) bekezdése alapján a mentesítés folytán – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az elítélt mentesül a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól. A Btk. a büntetett előélet fogalmát nem határozza meg definitív módon, ugyanakkor a szabályozási logikából a contrario egyenesen következik, és a Btk. 98. § (1)–(2) bekezdése alapján, negatív definícióként igenis jelen van; ennek megfelelően, aki nem mentesült, az büntetett előéletű. A büntetett előélet tehát a Btk.-ban meghatározott hátrányos jogkövetkezmény ugyan, de ennek ellenére nincs büntető anyagi jogi joghatása, és a büntetőjog a visszaeséssel ellentétben jogkövetkezményként nem használja, azonban mintegy összekötő kapocsként szolgál az elítélés és a büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezmények között. A büntetett előélet tehát az elítéléshez fűződő joghátrányok között speciális helyet foglal el, mivel annak ellenére, hogy a Btk.-ban van szabályozva, büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezménynek lehet tekinteni, amely összeköti a többi büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezményt a büntetőjogi szabályozással.

[56] A Btk. 97. § (2) bekezdésének jelen módosítás előtt hatályos szövege tartalmazott egy második mondatot is, amely szerint a visszaesés és az ahhoz fűződő, a Btk.-ban meghatározott hátrányos jogkövetkezmények – tehát csak büntető anyagi jogi hátrányos jogkövetkezmények – a Be. 389. §-a szerint, az újabb bűncselekmény elkövetéséhez legközelebbi időpontban a bűnügyi nyilvántartásból beszerzett adatok alapján akkor is megállapítandók, ha utóbb ezek az adatok törlésre kerültek.

[57] A jogalkalmazói gyakorlatban a fenti rendelkezésekre figyelemmel kérdésként merült fel, hogy a visszaeséshez fűződő jogkövetkezmények mellett megállapíthatók-e egyéb hátrányos büntetőjogi jogkövetkezmények abban az esetben, ha a terhelt büntethetősége még nem szűnt meg, a Btk. szerint a hátrányos jogkövetkezmények időbeli alkalmazására lehetőség – és adott esetben kötelezettség is – van, viszont az elítélést a jogerős ítélet meghozatalának időpontjában a bűnügyi nyilvántartás már nem tartalmazza.

[58] A jelen módosítás előtti helyzetben tehát bizonyos, anyagi jogi szempontból kötelezően alkalmazandó hátrányos büntető anyagi jogi jogkövetkezmények – a Btk. 66. § (1) bekezdés a) és b) pontjai, a Btk. 86. § (1) bekezdés c) pontja vagy a Btk. 87. § b) pontja – gyakorlati alkalmazásának egyetlen akadálya az volt, hogy a korábbi elítélések adminisztratív nyilvántartása megszűnt a bűnügyi nyilvántartásban, a Btk. 97. § (2) bekezdése pedig egyedül a visszaesést szabályozta mint olyan esetet, ahol a nyilvántartási időn túl is megállapítható jogkövetkezmény.

[59] A Btk. 97. § (2) bekezdés utolsó mondatának törlésével a jogalkotó egyértelművé teszi, hogy a visszaesésre mint büntető anyagi jogi hátrányos jogkövetkezmenyre nem vonatkozik különös szabály az alkalmazhatóság időtartama vonatkozásában, a büntető anyagi jogi jogkövetkezmenyek e körben „egyenlők”.

[60] A (3) bekezdés első mondata egyértelműen elhatárolja az elítéléshez fűződő büntető anyagi jogi és büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezmenyeket. Ekként a Btk. 97. § (2) bekezdése sem értelmezhető másként, mint az elítéléshez fűződő büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezmenyekre vonatkozó rendelkezés, amely ezek alkalmazását kizárólag addig engedi alkalmazni, amíg a korábbi elítélés a bűnügyi nyilvántartásban szerepel.

[61] A (3) bekezdés második mondata pedig megerősíti, hogy az elkövető elmarasztalásához fűződő büntető anyagi jogi hátrányos jogkövetkezmenyek vonatkozásában a bűnügyi nyilvántartás teljes mértékben deklaratív hatályú, mivel a büntető anyagi jogi jogkövetkezmenyeket megalapozó korábbi elítélés adatait nem csak a bűnügyi nyilvántartás adatai alapján lehet megállapítani, a hatósági nyilvántartás csupán az elítélési adatok elsődleges – de nem kizárólagos – forrása. Amennyiben tehát a bíróságnak a bűnügyi nyilvántartáson kívüli forrásból hitelt érdemlő tudomása van korábbi elítélésről, az alapját képezheti az összes büntető anyagi jogi hátrányos jogkövetkezmeny alkalmazásának egészen addig, amíg arra a büntető anyagi jog lehetőséget biztosít. Büntetőügyben tehát a büntető anyagi jogi hátrányos jogkövetkezmeny alkalmazásának nem akadálya az, ha egy elítélés nem szerepel a bűnügyi nyilvántartásban.

[62] Ezzel szemben az elítéléshez fűződő büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezmenyek vonatkozásában a bűnügyi nyilvántartás adattartalma mintegy kvázi-konstitutív hatállyal bír, tehát nem közvetlenül az elítélés a hátrányos jogkövetkezmeny alapja, hanem a bűnügyi nyilvántartás ezzel kapcsolatos adattartalma, mivel a büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezmeny kizárólag addig alkalmazható, ameddig az elítélés a bűnügyi nyilvántartásban szerepel.”

[63] Az elkövetéskori Btk. 97. §-ának első- és másodfokú bírósággal egyező értelmezése emellett a BH2019.154 eseti döntésből is kitűnik, mely szerint „nem állapítható meg hátrányos jogkövetkezmeny – a visszaesést kivéve – olyan elítélésre alapítottnan, amelyet a bűnügyi nyilvántartás nem tartalmaz, és ilyen elítélésre a bizonyítékok értékelése körében sem lehet hivatkozni”.

[64] Ugyanakkor a hátrányos jogkövetkezmeny tilalmából az ellenkezője sem következik, azaz önmagában a korábbi büntetés(ek) törlése nem teremti meg a büntetlen előélet javára történő értékelésének lehetőségét. Ez ugyanis nem mást honorál, mint a terhelt korábbi kifogástalan életútját, mely Terhelt1 vonatkozásában nyilvánvalóan nem állapítható meg. Ezért az ítéltábla az enyhítő tényezők köréből a büntetlen előéletre utalást mellőzte.

[65] Emellett a vádlottnak a harmadfokú eljárásban a sértettek felé tett egyoldalú kötelezettségvállalásai, a kötött megállapodások érdemi enyhítő tényezőként nem volt értékelhető, és nemcsak azért, mert azok komolysága az időpontok alapján is

megkérdőjelezhető, de azért sem, mert azt egyik sértett vonatkozásában sem követte tényleges kártérítés.

[66] Ugyanígy nem bírnak érdemi nyomatékkaal jelenleg is kivizsgálás alatt álló egészségügyi panaszaai.

[67] Az így kiegészített, pontosított bűnösségi körülményeket a cselekmények tárgyi súlyával is összevetve, a harmadfokú bíróság – a közügyektől eltiltás kivételével – egyetértett az alkalmazott büntetési nemekkel. Emellett a pénzbüntetés mértékét is a büntetéskiszabási elvekkel összhangban állónak és a büntetési célok elérésére megfelelőnek tartotta.

[68] A szabadságvesztés büntetés esetében ugyanakkor az ítéltábla az időmúláson és az eljárás elhúzódásán túl, melynek nyomatékát a másodfokú ítélet óta eltelt időtartam is növelte, a vádlott kár megtérítése tekintetében tett jelentős törekvéseinek tulajdonított olyan jelentőséget, mely a szabadságvesztés jelentősebb mérséklését eredményezte, s ekként annak tartamát a törvényi tételkeret minimumában, azaz 2 évben határozta meg.

[69] A szabadságvesztés tartamának jelentős mérséklését eredményező enyhítő tényezők teremtték meg a konkrét indokát a Btk. 85. § (1) bekezdése értelmében a szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztésének is. Amellett, hogy a Btk. 85. § (1) bekezdésének alkalmazásánál az egyéni megelőzés célja kerül előtérbe, s e szempontból a vádlottnál jelentős javára szóló körülmények mutatkoznak, a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésével, figyelemmel a jelentős, 9 cselekmény esetében teljes kár megtérülésre és a mintegy 10 éves időmúlásra, a generális prevenciós büntetési cél sem sérül. A cselekmények nagyobb tárgyi súlya, a többszörös halmazat, a folytatólagos elkövetés miatt viszont a másodfokú bíróság a próbaidő tartamát a Btk. 85. § (2) bekezdésben írt törvényi maximumban határozta meg.

[70] A szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztése szükségszerűen maga után vonta a közügyektől eltiltás mellékbüntetés mellőzését.

[71] A törvényszék a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját is helytállóan állapította meg, és azok jogszabályi hivatkozása is pontos.

[72] S miután az ítéltábla a szabadságvesztés tartamának mérséklése mellett annak végrehajtását próbaidőre felfüggesztette, így nem szorult mellőzésre a másodfokú bíróság által érintetlenül hagyott, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatára, illetve a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjára vonatkozó rendelkezések tekintetében a „végrehajtás elrendelése esetére” felhívó kitétel.

[73] A polgári jogi igényre és a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezések a pontosan megjelölt jogszabályi rendelkezéssel összhangban állt.

[74] A fentiekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a Be. 620. § (1) bekezdése értelmében nyilvános ülésen eljárva, a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletét a cselekmények minősítését és a büntetést illetően a Be. 624. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, egyéb törvényes rendelkezéseit pedig a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

Budapest, 2026. május 20.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.,	dr. Raczky Katalin s. k.,	dr. Ignác György s. k.,
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 7.Bf.531/2024/25. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 5.Bhar.13/2026/18. számú ítéletében írt változtatással 2026. május 20. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2026. május 20.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.,

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Takácsné Veres Tünde

bíróági ügyintéző